OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO JULIANE KOKOTT przedstawiona w dniu 28 stycznia 2010 r.[1]

I — Wprowadzenie

1. Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Hoge Raad der Nederlanden dotyczy stosunku między rozporządzeniem Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych[2] z jednej strony a Konwencją genewską o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów z dnia 19 maja 1956 r. (zwaną dalej „CMR")[3] z drugiej strony.

2. Artykuł 71 rozporządzenia nr 44/2001 pozwala w określonych okolicznościach na dalsze stosowanie zawartych przez państwa członkowskie konwencji międzynarodowych, które w sprawach szczególnych regulują jurysdykcję, uznawanie i wykonywanie orzeczeń. Sąd krajowy zmierza do wyjaśnienia kwestii stosunku między niektórymi postanowieniami CMR a rozporządzeniem. Wiążą się z tym kwestie, czy Trybunał ma prawo dokonywania wykładni CMR oraz, w razie konieczności, jak należy rozumieć postanowienia dotyczące zawisłości sprawy (lis pendens) i wykonywania orzeczeń zagranicznych zawarte w art. 31 tej konwencji.

II — Ramy prawne[4]

A — *CMR*

3. CMR ustanawia szczególne zasady w zakresie umowy międzynarodowego przewozu drogowego towarów i zawiera zarówno przepisy prawa materialnego, jak i przepisy proceduralne. Już w okresie obowiązywania konwencji poprzedzającej rozporządzenie nr 44/2001, zawartej w 1968 r. Konwencji

1 — Język oryginału: niemiecki.

2 — Dz.U. L 12, s. 1, w wersji znajdującej tu zastosowanie, ostatnio zmienione rozporządzeniem Rady (WE) nr 1791/2006 z dnia 20 listopada 2006 r., Dz.U. L 363, s. 1.

3 — Wiążącymi wersjami językowymi CMR są: wersja angielska i francuska (opublikowane w: *Recueil des traités des Nations unies*, 1961, nr 5742, s. 190). Powołany tu tekst jest tłumaczeniem urzędowym opublikowanym w załączniku do Dz.U. 1962, nr 49 poz. 238. Oficjalny skrót „CMR" pochodzi od francuskiego tytułu konwencji („**C**onvention relative au contrat de transport international de **M**archandises par **R**oute").

4 — Ze względu na to, że wraz z wejściem w życie traktatu z Lizbony w dniu 1 grudnia 2009 r. traktat WE został zastąpiony TUE i TFUE, w niniejszej opinii będę powoływać się na ich postanowienia z zastosowaniem numeracji przyjętej w obowiązujących obecnie traktatach, chyba że znajdują zastosowanie postanowienia traktatu WE. W zakresie, w jakim powoływane jest orzecznictwo Trybunału w przedmiocie dotychczasowych postanowień traktatu, przyjmuję, że znajduje ono zastosowanie również do nowych postanowień, o ile nie zostały one w znacznym stopniu zmienione. Wreszcie będę posługiwać się nazwami stosowanymi w nowych traktatach (w szczególności „Unia" w miejsce „Wspólnota").

brukselskiej o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych [5], uchodziła ona za konwencję szczególną w rozumieniu przepisu poprzedzającego art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 [6]. W międzyczasie została ona ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie.

4. Zgodnie z postanowieniami art. 31 CMR:

„1. We wszystkich sporach, które wynikają z przewozów podlegających niniejszej konwencji, powód może wnosić sprawę do sądów umawiających się krajów, określonych przez strony w drodze wspólnego porozumienia, a ponadto do sądów kraju, na którego obszarze:

a) pozwany ma stałe miejsce zamieszkania, główną siedzibę lub filię albo agencję, za której pośrednictwem zawarto umowę o przewóz; albo

b) znajduje się miejsce przejęcia towaru do przewozu lub miejsce jego dostawy,

i nie może wnosić sprawy do innych sądów.

2. Kiedy w sporze, przewidzianym w ustępie 1 niniejszego artykułu, sprawa toczy się przed sądem właściwym według tego ustępu albo kiedy w takim sporze został ogłoszony wyrok przez taki sąd, nie można wszcząć żadnej nowej sprawy z tej samej przyczyny między tymi samymi stronami, chyba że orzeczenie sądu, przed którym pierwsza sprawa została wszczęta, byłoby niewykonalne w kraju, gdzie wszczęto nową sprawę.

3. Kiedy w sporze, przewidzianym w ustępie 1 niniejszego artykułu, wyrok wydany przez sąd jednego umawiającego się kraju stał się wykonalny w tym kraju, staje się on również wykonalny w każdym z innych umawiających się krajów natychmiast po dopełnieniu formalności wymaganych w zainteresowanym kraju. Formalności te nie mogą obejmować rewizji sprawy.

4. Postanowienia ustępu 3 niniejszego artykułu stosuje się do wyroków wydanych w obecności stron, do wyroków zaocznych i do ugód sądowych, lecz nie stosuje się ich ani do wyroków o wykonalności tylko tymczasowej, ani do wyroków, które oprócz kosztów procesu zasądzają od powoda odszkodowanie wskutek całkowitego lub częściowego oddalenia jego powództwa.

[…]”.

5 — Dz.U. 1972, L 299, s. 32; wersja ujednolicona Dz.U. 1998, C 27, s. 1.

6 — Zobacz wykaz zawarty w sprawozdaniu w sprawie konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych sporządzonym przez P. Jenarda, Dz.U. 1979, C 59, s. 1, 60.

5. Artykuł 47 CMR określa jurysdykcję w sprawach dotyczących wykładni konwencji:

„Każdy spór między dwiema lub wieloma umawiającymi się stronami, dotyczący interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, którego strony nie mogłyby uregulować w drodze rokowań lub w inny sposób, może być wniesiony na żądanie którejkolwiek z zainteresowanych umawiających się stron do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w celu rozstrzygnięcia."

B — *Prawo Unii Europejskiej*

6. Artykuł 351 akapit pierwszy i drugi TFUE (dawny art. 307 WE) brzmi:

„Postanowienia traktatów nie naruszają praw i obowiązków wynikających z umów zawartych przed 1 stycznia 1958 roku lub, wobec państw przystępujących, przed datą ich przystąpienia, między jednym lub większą liczbą państw członkowskich z jednej strony a jednym lub większą liczbą państw trzecich z drugiej strony.

W zakresie, w jakim umowy te nie są zgodne z traktatami, dane państwo lub państwa członkowskie zastosują wszelkie właściwe środki w celu wyeliminowania stwierdzonych niezgodności. W razie potrzeby państwa członkowskie udzielają sobie wzajemnie pomocy dla osiągnięcia tego celu i w odpowiednim przypadku przyjmują wspólną postawę".

7. Motywy 16, 17 i 25 rozporządzenia nr 44/2001 brzmią:

„(16) Wzajemne zaufanie w wymiar sprawiedliwości w ramach Wspólnoty usprawiedliwia uznawanie orzeczeń wydanych w państwie członkowskim z mocy prawa, bez jakiegokolwiek szczególnego postępowania, z wyjątkiem przypadku sporu co do uznania.

(17) Z uwagi na owo wzajemne zaufanie jest również uzasadnionym, aby postępowanie o stwierdzenie wykonalności orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim przebiegało szybko i skutecznie. Stwierdzenie wykonalności orzeczenia musi więc następować niemal automatycznie, po dokonaniu zwykłego formalnego sprawdzenia przedłożonych dokumentów, bez możliwości uwzględniania przez sąd z urzędu którejkolwiek z przeszkód wykonania orzeczenia przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

[…]

(25) W celu zachowania międzynarodowych zobowiązań zaciągniętych przez państwa członkowskie niniejsze rozporządzenie nie może wywierać skutków w zakresie zawartych przez państwa członkowskie konwencji w sprawach szczególnych".

8. Artykuł 27 rozporządzenia nr 44/2001 dotyczy przypadku wystąpienia jednoczesnej zawisłości spraw o to samo roszczenie przed sądami różnych państw członkowskich (lis pendens):

„1. Jeżeli przed sądami różnych państw członkowskich zawisły sprawy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami, sąd, przed który wytoczono powództwo później, z urzędu zawiesza postępowanie do czasu stwierdzenia jurysdykcji sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo.

2. Jeżeli stwierdzona zostanie jurysdykcja sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo, sąd, przed który wytoczono powództwo później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu".

9. Artykuł 34 rozporządzenia nr 44/2001 określa następujące możliwości odmowy uznania orzeczenia zagranicznego:

„Orzeczenia nie uznaje się, jeżeli:

1) uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie;

[…]

3) orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym między tymi samymi stronami w państwie członkowskim, w którym wystąpiono o uznanie;

[…]".

10. Artykuł 35 rozporządzenia nr 44/2001 określa kolejne przyczyny odmowy uznania; ust. 3 tego artykułu brzmi:

„Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1, jurysdykcja sądu państwa członkowskiego pochodzenia nie może być przedmiotem ponownego badania. Przepisy dotyczące jurysdykcji nie należą do porządku publicznego w rozumieniu art. 34 pkt 1".

11. W przypadku gdy zgodnie z art. 43 i 44 wniesiony zostanie środek zaskarżenia od orzeczenia rozstrzygającego o wniosku o stwierdzenie wykonalności, to zgodnie z art. 45 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 odpowiednie zastosowanie znajdują wyżej wymienione przyczyny odmowy uznania orzeczenia.

12. Artykuł 71 w następujący sposób określa stosunek rozporządzenia nr 44/2001 do konwencji, których państwa członkowskie są stronami:

„1. Niniejsze rozporządzenie nie narusza konwencji, których państwa członkowskie są stronami i które w sprawach szczególnych regulują jurysdykcję, uznawanie lub wykonywanie orzeczeń.

2. Celem zapewnienia jednolitej wykładni ust. 1 ustęp ten będzie stosowany w następujący sposób:

a) niniejsze rozporządzenie nie wyłącza tego, aby sąd państwa członkowskiego, które jest stroną konwencji dotyczącej spraw szczególnych, oparł swoją jurysdykcję na takiej konwencji […],

b) orzeczenia wydane w jednym państwie członkowskim przez sąd, który oparł swoją jurysdykcję na konwencji dotyczącej spraw szczególnych, będą uznawane i wykonywane w innych państwach członkowskich zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

Jeżeli państwo członkowskie pochodzenia i wezwane państwo członkowskie są stronami konwencji dotyczącej spraw szczególnych, która reguluje warunki uznawania i wykonywania orzeczeń, wówczas obowiązują te warunki. W każdym wypadku mogą być stosowane przepisy niniejszego rozporządzenia w zakresie postępowania o uznanie i wykonanie orzeczeń".

III — Okoliczności faktyczne i pytania prejudycjalne

13. W kwietniu 2001 r. Siemens Nederland N.V. (zwana dalej „Siemens") oraz TNT Express Nederland B.V. (zwana dalej „TNT") zawarły umowę przewozu towarów o wartości 103 540 DEM i o wadze 12 kg z Zoetermeer w Niderlandach do Unterschleißheim w Niemczech, dokąd towary te jednak nie dotarły. Zgodnie z ustaleniami sądu krajowego do umowy tej znajdują zastosowanie postanowienia CMR.

14. W dniu 6 maja 2002 r. TNT wniosła do Rechtbank Rotterdam powództwo zmierzające do ustalenia, że nie odpowiada ona względem AXA Versicherung AG (zwanego dalej „AXA"), ubezpieczyciela spółki Siemens, w zakresie przewyższającym maksymalną granicę odpowiedzialności określoną w art. 23 CMR [8,33 specjalnych praw ciągnienia (odpowiada obecnie 8,98 EUR) za kilogram towaru]. Wyrokiem z dnia 4 maja 2005 r. powództwo zostało oddalone. TNT złożyła odwołanie od tego wyroku do Gerechtshof te 's-Gravenhage.

15. W dniu 20 sierpnia 2004 r. AXA wniosła do Landgericht Monachium I skargę przeciwko TNT o naprawienie szkody powstałej w ubezpieczonej w AXA spółce w wyniku utraty towarów.

16. W ramach tego postępowania TNT podniosła zarzut zawisłości sprawy zgodnie z art. 31 ust. 2 CMR. Pomimo tego Landgericht uznał się za właściwy, bowiem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem niemieckiego Bundesgerichtshof (zwanego dalej „BGH") wniesione przez TNT negatywne powództwo o ustalenie, a także powództwo o świadczenie wniesione obecnie przez AXA nie dotyczą „tej samej przyczyny" w rozumieniu art. 31 ust. 2 CMR, i wyrokami z dnia 4 kwietnia oraz z dnia 7 września 2006 r. zobowiązał TNT do zapłaty odszkodowania.

17. W dniu 6 marca 2007 r. AXA wniosła do Rechtbank Utrecht wniosek o stwierdzenie wykonalności orzeczeń wydanych przez Landgericht Monachium I w Niderlandach. W dniu 28 marca 2007 r. wniosek ten został uwzględniony w postępowaniu o zastosowanie środka tymczasowego. Środek zaskarżenia wniesiony na to orzeczenie zgodnie z art. 43 rozporządzenia nr 44/2001 został oddalony.

18. TNT kontynuowała postępowanie, wnosząc skargę w postępowaniu kasacyjnym do Hoge Raad. W uzasadnieniu podnosi ona, że art. 31 CMR wyłącza stosowanie określonego w art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 z zakazu ponownego badania jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie w sprawie. W chwili wniesienia skargi w postępowaniu kasacyjnym Gerechtshof te 's-Gravenhage jeszcze nie rozstrzygnął w przedmiocie wniesionego przez TNT środka odwoławczego od wydanego przez Rechtbank Rotterdam wyroku oddalającego negatywne powództwo o ustalenie.

19. W tych okolicznościach Hoge Raad postanowił zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że:

i) regulacja dotycząca uznawania i wykonywania orzeczeń na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 jedynie wówczas ustępuje pierwszeństwa odpowiedniej regulacji na podstawie szczególnej konwencji, gdy regulacja na podstawie szczególnej konwencji ustanawia wymóg wyłącznego stosowania, czy też w ten sposób, że

ii) przy wystąpieniu równocześnie możliwości zastosowania warunków uznawania i wykonywania orzeczeń na podstawie szczególnej konwencji i na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 zawsze należy stosować warunki szczególnej konwencji i warunki rozporządzenia nr 44/2001 nie mają wówczas zastosowania, również wówczas, gdy szczególna konwencja nie ustanawia wymogu wyłącznego stosowania względem innych regulacji międzynarodowych dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń?

2) Czy aby zapobiec wydawaniu odbiegających od siebie orzeczeń we wskazanym w pytaniu pierwszym przypadku zbiegu regulacji Trybunał jest właściwy do dokonywania wiążącej dla sądów państw członkowskich wykładni Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów podpisanej w Genewie w dniu 19 maja 1956 r. (CMR), w zakresie dotyczącym kwestii uregulowanej w art. 31 tej konwencji?

3) Czy w przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzących na pytanie drugie i na pytanie pierwsze ppkt (i) regulację dotyczącą uznawania i wykonywania orzeczeń zawartą w art. 31 ust. 3 i 4 CMR należy interpretować w ten sposób, że nie ustanawia ona wymogu wyłącznego stosowania i pozostawia możliwość stosowania innych międzynarodowych regulacji dotyczących wykonywania orzeczeń, które tak jak rozporządzenie nr 44/2001, umożliwiają uznawanie lub wykonywanie orzeczeń?

W przypadku gdyby Trybunał udzielił odpowiedzi twierdzących na pytanie pierwsze ppkt (ii) i na pytanie drugie, celem przeprowadzenia dalszej oceny skargi kasacyjnej Hoge Raad przedstawia następujące trzy pytania:

4) Czy art. 31 ust. 3 i 4 CMR upoważnia sąd wezwanego państwa członkowskiego rozpatrującego wniosek o stwierdzenie wykonalności orzeczenia do zbadania, czy w aspekcie międzynarodowym sąd państwa pochodzenia miał jurysdykcję w zakresie dotyczącym wydania orzeczenia w sprawie?

5) Czy art. 71 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że w przypadku zbiegu regulacji dotyczących zawisłości sporu na podstawie konwencji CMR i na podstawie rozporządzenia nr 44/2001 pierwszeństwo ma regulacja dotycząca zawisłości sporu na podstawie konwencji CMR przed regulacją na podstawie rozporządzenia nr 44/2001?

6) Czy ustalenie będące w niniejszej sprawie przedmiotem żądania w Niderlandach i odszkodowanie będące przedmiotem żądania w Niemczech stanowią »tę samą przyczynę« w rozumieniu art. 31 ust. 2 CMR?"

20. W postępowaniu przed Trybunałem swoje uwagi przedstawili TNT, rządy Niderlandów, Republiki Czeskiej i Niemiec oraz Komisja Europejska.

IV — Ocena prawna

A — *Uwaga wstępna*

21. W przypadku wystąpienia szkody lub utraty w wyniku przewozu możliwe jest wniesienie skargi przez obie strony: skarga podmiotu uprawnionego do rozporządzenia (nadawcy lub adresata) o zapłatę odszkodowania i na odwrót, powództwo przewoźnika o ustalenie, że nie odpowiada on za szkodę lub w każdym razie jego odpowiedzialność za szkodę jest ograniczona do określonej kwoty maksymalnej (tzw. negatywne powództwo o ustalenie).

22. Przy tym zawarte w CMR uregulowania dotyczące odszkodowania są różnie interpretowane przez sądy państw sygnatariuszy CMR. Uzależnione od stopnia zawinienia przełamanie określonego w art. 29 CMR ograniczenia odpowiedzialności interpretowane jest częściowo w ścisły, a częściowo w szerszy sposób [7]. Może to prowadzić do wyścigu obu stron do tego sądu, który reprezentuje stanowisko korzystniejsze dla danej strony [8]. Konsekwencją są nierzadko postępowania prowadzone jednocześnie przed sądami różnych państw.

23. Wprawdzie art. 31 ust. 2 CMR określa, że nowa skarga jest co do zasady niedopuszczalna, jeżeli zawisła jest już sprawa „z tej samej przyczyny między tymi samymi stronami" (zasada lis pendens). Jednakże ze względu

7 — Zobacz przegląd stanowisk w: H. Jesser-Huß, *Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch*, 2. Auflage, München 2009, art. 29 CMR, pkt 8–13.

8 — Zobacz uwagi rzecznika generalnego przy Hoge Raad der Nederlanden L. Strikwerdy z dnia 5 września 2008 r. przedstawione w postępowaniu przed sądem krajowym, s. 4, pkt 9 z dalszymi odesłaniami.

na to, że sądy umawiających się stron nie są zgodne również co do interpretacji zasady lis pendens [9], w konsekwencji nie jest wykluczone jednoczesne wszczęcie różnych postępowań.

24. Sądy kilku państw sygnatariuszy CMR, łącznie z sądami niemieckimi, dokonują ścisłej wykładni pojęcia „z tej samej przyczyny". Reprezentują one stanowisko, że wyżej wymienione wnoszone przez obie strony powództwa nie dotyczą „tej samej przyczyny", bowiem celem jednego powództwa jest jedynie (negatywne) ustalenie, natomiast celem drugiego powództwa jest zobowiązanie do świadczenia. Cel ochrony prawnej powództwa o świadczenie ma szerszy zakres niż przedmiot sporu w powództwie o ustalenie, a zatem brak jest tożsamości przedmiotów postępowania. Zatem zawisłość sporu dotyczącego negatywnego powództwa o ustalenie nie sprzeciwia się wniesieniu powództwa o świadczenie [10].

25. Mając powyższe na uwadze, Landgericht Monachium I uznał się za właściwy w zakresie wniesionego przez AXA powództwa o świadczenie, mimo że w Niderlandach była już zawisła sprawa dotycząca wniesionego przez TNT negatywnego powództwa o ustalenie.

26. Natomiast Hoge Raad jest zdania, podobnie jak sądy innych państw sygnatariuszy [11], że zgodnie z art. 31 ust. 2 CMR wniesionemu najpierw negatywnemu powództwu o ustalenie przysługuje pierwszeństwo przed wniesionym następnie powództwem o świadczenie. W tym kontekście należy odesłać między innymi do orzecznictwa Trybunału w przedmiocie zasady lis pendens zawartej w art. 21 konwencji brukselskiej [12].

27. Niemniej jednak niniejsze postępowanie przed sądem krajowym znajduje się już w zaawansowanym stadium. Nie chodzi już bezpośrednio o to, czy sąd, do którego wniesiono powództwo, jest właściwy do rozstrzygania w sprawie o świadczenie pomimo tego, że strona przeciwna wniosła już wcześniej negatywne powództwo o ustalenie przed sądem innego państwa członkowskiego, bowiem Landgericht Monachium I wydał już wykonalny wyrok. Do sądu niderlandzkiego należy wyłącznie rozstrzygnięcie kwestii, czy ten wyrok należy uznać i wykonać w Niderlandach. To, czy na tym etapie postępowania jurysdykcja sądu, przed który najpierw wytoczono powództwo, w ogóle może jeszcze stanowić przedmiot badania, stanowi jedną z zasadniczych kwestii niniejszego postępowania.

9 — Zobacz odesłania zawarte w: J. Haubold, CMR und europäisches Zivilverfahrensrecht – Klarstellungen zu internationaler Zuständigkeit und Rechtshängigkeit, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax*, 2006, s. 224, 227 oraz przypisy 24, 25.

10 — BGH, wyroki z dnia 20 listopada 2003 r., sygnatury akt I ZR 102/02 i I ZR 294/02, do wglądu na stronie internetowej www.bundesgerichtshof.de.

11 — Zobacz przykładowo Österreichischer Oberster Gerichtshof (OGH), wyrok z dnia 17 lutego 2006 r. (10 Ob 147/05 y) oraz Court of Appeal of England and Wales (Zjednoczone Królestwo), wyrok z dnia 23 stycznia 2001 r. w sprawie Andrea Merzario Ltd Internationale Spedition Leitner Gesellschaft GmbH [(2001) EWCA civ. 61, pkt 80–98 i 103–109].

12 — Zobacz wyroki z dnia 8 grudnia 1987 r. w sprawie 144/86 Gubisch Maschinenfabrik, Rec. s. 4861, pkt 14–19; z dnia 6 grudnia 1994 r. w sprawie C-406/92 Tatry, Rec. s. I-5439, pkt 37–45.

28. Artykuł 45 ust. 1 w związku z art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 zakazuje ponownego badania jurysdykcji sądu państwa członkowskiego, przed który najpierw wytoczono powództwo, jako przesłanki uznania i wykonania. Zatem nawet gdyby z punktu widzenia sądu stwierdzającego wykonalność sąd rozpoznający sprawę co do istoty niesłusznie uznał swoją właściwość, to zgodnie z rozporządzeniem nr 44/2001 nie mogłoby to prowadzić do odmowy stwierdzenia wykonalności. W ramach niniejszego postępowania wyjaśnienia wymaga kwestia, czy art. 31 CMR również wyklucza ponowne badanie jurysdykcji na tym etapie postępowania.

29. W rezultacie w odniesieniu do wykonania w Niderlandach wyroku wydanego przez Landgericht Monachium I istotne jest to, w jaki sposób należy rozgraniczyć zakres stosowania CMR i rozporządzenia nr 44/2001. Sąd stwierdzający wykonalność miałby ewentualnie prawo ponownego badania właściwości sądu, który wydał orzeczenie podlegające wykonaniu, jedynie wówczas, gdyby CMR wyłączała stosowanie przepisów rozporządzenia w sprawie uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych.

B — *W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego*

30. W pierwszym pytaniu prejudycjalnym sąd krajowy zwraca się o dokonanie wykładni art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w odniesieniu do stosunku tego rozporządzenia do zawartych przez państwa członkowskie konwencji, które w sprawach szczególnych regulują jurysdykcję, uznawanie i wykonalność orzeczeń (zwanych dalej: „konwencjami szczególnymi"). Podsumowując, sąd zmierza do ustalenia, czy zgodnie z art. 71 warunkiem pierwszeństwa stosowania postanowień konwencji szczególnej jest, aby postanowienia te miały wyłączne zastosowanie.

31. Przed przystąpieniem do omawiania tej kwestii należy przedstawić kilka uwag dotyczących znaczenia art. 71 rozporządzenia nr 44/2001.

32. Jak słusznie stwierdził rzecznik generalny G. Tesauro w sprawie Tatry w przedmiocie art. 57 konwencji brukselskiej jako przepisu poprzedzającego, stanowi on szczególny przepis koordynacyjny regulujący stosunek między konwencją brukselską, względnie rozporządzeniem nr 44/2001 z jednej strony, a zawartymi wcześniej przez państwa członkowskie konwencjami, które w sprawach szczególnych regulują jurysdykcję, uznawanie lub wykonywanie orzeczeń z drugiej strony [13].

33. Artykuł 71 rozporządzenia nr 44/2001 umożliwia stosowanie zawartych przez państwa członkowskie konwencji szczególnych, wprowadzając, przy spełnieniu określonych przesłanek, ograniczenie zakresu zastosowania rozporządzenia.

13 — Opinia rzecznika generalnego G. Tesauro przedstawiona w dniu 13 lipca 1994 r. w ww. w przypisie 12 sprawie Tatry, pkt 8.

34. Jak stwierdził Trybunał w wyroku w sprawie Tatry, celem ustanowienia tego ograniczenia jest zapewnienie przestrzegania przepisów dotyczących jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń zawartych w szczególnych konwencjach, które to przepisy zostały wydane przy uwzględnieniu specyficznego charakteru dziedzin, których dotyczą [14]. Ponadto, jak wynika z motywu 25 rozporządzenia, art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 ma na celu zachowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich.

35. Jednakże istnieje pewien konflikt między tym ograniczeniem zakresu stosowania rozporządzenia nr 44/2001 a obowiązywaniem co do zasady prawa unijnego i jego pierwszeństwem stosowania przed prawem krajowym, również przed konwencjami zawartymi przez państwa członkowskie. W celu poszanowania tego pierwszeństwa obowiązywania przepisów rozporządzenia należy stosować je zawsze wówczas, gdy nie są one sprzeczne z daną konwencją szczególną. Ponadto ograniczenia zakresu stosowania rozporządzenia należy interpretować w sposób ścisły, a są one pożądane jedynie w przypadku, gdy wymaga tego poszanowanie konwencji szczególnej.

36. Prowadzi to do dwóch poniższych skutków:

— Artykuł 71 rozporządzenia zapewnia pierwszeństwo stosowania przepisów międzynarodowego prawa publicznego jedynie incydentalnie w odniesieniu do tych kwestii, które uregulowane są w konwencji szczególnej [15]. W przypadku gdy dana konwencja nie reguluje danej kwestii lub reguluje ją w sposób niepełny, należy stosować – w razie konieczności uzupełniająco – przepisy rozporządzenia

— Nawet jeżeli dana kwestia uregulowana jest w konwencji, jednak taki przepis nie znajduje wyłącznego zastosowania, lecz ma jedynie charakter pomocniczy w stosunku do innych przepisów lub można dokonać wyboru między stosowaniem konwencji lub innych przepisów, to przepisy rozporządzenia również nie ustępują pierwszeństwa [16]. Przeciwnie, można je stosować w miejsce konwencji szczególnej.

37. Powyższe zasady znalazły wyraz w art. 71 ust. 2 rozporządzenia, który jest w pewnym

14 — Wyżej wymieniony w przypisie 12 wyrok w sprawie Tatry, pkt 24, który został wydany w przedmiocie art. 57 konwencji brukselskiej. Jednakże powyższe stwierdzenie można zastosować do niemal identycznego brzmienia art. 71 rozporządzenia nr 44/2001. Zgodnie z motywem 19 rozporządzenia należy bowiem zapewnić kontynuację pomiędzy konwencją brukselską a rozporządzeniem (zob. wyroki z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie C-167/08 Draka NK Cables i in., Zb.Orz. s. I-3477, pkt 20; z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-292/08 German Graphics, Zb.Orz. s. I-8421, pkt 27).

15 — Podobnie ww. w przypisie 12 wyrok w sprawie Tatry, pkt 25.

16 — Przykładowo art. 23 Konwencji haskiej z dnia 2 października 1973 r. o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń odnoszących się do obowiązków alimentacyjnych (do wglądu na stronie internetowej www.hcch.net) przewiduje, że konwencja ta nie stanowi przeszkody, aby zostały zastosowane inne przepisy będące podstawą uznania i wykonania orzeczenia.

stopniu przepisem wykonawczym bądź konkretyzacją ust. 1 tego artykułu [17].

38. Z art. 71 ust. 2 lit. b) akapit pierwszy wynika, że przepisy rozporządzenia w sprawie uznawania i wykonywania orzeczeń należy stosować również wówczas, gdy sąd oparł swoją jurysdykcję na konwencji szczególnej. W tym zakresie konwencję zawierającą przepisy dotyczące jurysdykcji stosuje się wprawdzie w miejsce przepisów zawartych w rozdziale II rozporządzenia nr 44/2001. Niemniej jednak nie wynika z tego całkowite wyłączenie stosowania przepisów rozporządzenia z takim skutkiem, że w odniesieniu do kwestii nieuregulowanych w konwencji (w szczególności kwestii dotyczących uznawania i wykonywania) istniałaby możliwość stosowania prawa krajowego. Przeciwnie, przepisy rozporządzenia dotyczące uznawania i wykonywania nadal znajdują zastosowanie – z zastrzeżeniem akapitu drugiego omawianego przepisu.

39. W niniejszej sprawie zasadnicze znaczenie ma art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi. Zgodnie ze zdaniem pierwszym tego podpunktu obowiązują warunki uznawania i wykonywania orzeczeń określone w konwencji szczególnej, której stronami są państwo członkowskie pochodzenia i wezwane państwo członkowskie. Wnioskując a contrario, należy stwierdzić, że przepisy rozporządzenia można stosować w zakresie nieuregulowanym w konwencji lub w zakresie uregulowanym w sposób niepełny.

40. Z brzmienia tego przepisu nie wynika wprawdzie całkiem jednoznacznie, czy postanowienia konwencji muszą także stanowić wymóg wyłącznego stosowania. Jako że ograniczenia zakresu stosowania rozporządzenia należy interpretować w sposób ścisły, możliwość odstąpienia od stosowania jego regulacji również w sytuacji, gdy konwencja szczególna wcale tego nie wymaga, tylko po to, aby umożliwić stosowanie postanowień tej konwencji, byłaby sprzeczna z celami rozporządzenia [18].

41. Ponadto za taką ścisłą wykładnią art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w zakresie uznawania i wykonywania orzeczeń przemawia leżąca u podstaw rozporządzenia zasada favor executionis [19]. Już w wyroku w sprawie Tatry Trybunał podkreślił, że celem konwencji brukselskiej jest „wzmocnienie w obrębie Wspólnoty ochrony prawnej podmiotów mających siedzibę we Wspólnocie oraz ułatwienie uznawania orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich wykonania" [20].

17 — Opinia rzecznika generalnego G. Tesauro w ww. w przypisie 12 sprawie Tatry, pkt 8.

18 — Zobacz w tym zakresie przykład konwencji o żegludze na Renie przytoczony w sprawozdaniu dotyczącym umowy w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej przedstawionym przez P. Schlossera, Dz.U. 1979, C 59, s. 71, 79, pkt 243.

19 — Zobacz motyw 16 i 17.

20 — Wyżej wymieniony w przypisie 12 wyrok w sprawie Tatry, pkt 25.

42. W sytuacji gdy dana konwencja nie wymaga, aby możliwość wykonania orzeczenia wydanego za granicą uzależniona była od spełnienia określonych w niej przesłanek, lecz dopuszcza alternatywną możliwość stosowania innych przepisów, możliwość stosowania zasad ułatwiających wykonanie jest zgodna z zasadą favor executionis.

43. Przy tym w szczególności przepisy rozporządzenia nr 44/2001, w porównaniu do konwencji międzynarodowych, niejednokrotnie ułatwiają wykonywanie orzeczeń. Ze względu na wzajemne zaufanie leżące u podstaw ścisłej współpracy sądowej państw członkowskich, rozporządzenie określa często łagodniejsze wymagania w dziedzinie uznawania i wykonywania orzeczeń, aniżeli czynią to inne uregulowania międzynarodowe. Jako przykład przytoczyć można to, że zgodnie z art. 35 ust. 3 rozporządzenia jurysdykcja sądów państwa członkowskiego pochodzenia nie może być przedmiotem ponownego badania.

44. W świetle powyższego na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi:

Artykuł 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że przepisy rozporządzenia dotyczące przesłanek uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych wydanych w innym państwie członkowskim ustępują pierwszeństwa odpowiednim postanowieniom konwencji szczególnej, której stroną jest państwo członkowskie pochodzenia oraz wezwane państwo członkowskie, jedynie w zakresie, w jakim postanowienia konwencji są wyczerpujące i mają wyłączne zastosowanie, wskutek czego sprzeciwiają się stosowaniu przepisów rozporządzenia.

C — *W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego*

45. W pytaniu drugim Hoge Raad zmierza do ustalenia, czy Trybunał posiada kompetencję do dokonywania wykładni CMR. Przy bliższej analizie pytanie to wykazuje dwa aspekty.

46. Z jednej strony należy wyjaśnić, czy Trybunał może dokonać analizy CMR w ramach stosowania art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi rozporządzenia w celu określenia zakresu stosowania rozporządzenia.

47. Z drugiej strony w pytaniu tym Hoge Raad nawiązuje do dalej idącej kwestii, a mianowicie zmierza do wyjaśnienia, czy Trybunał może dokonać całkiem ogólnej wykładni konwencji szczególnej, której stronami są państwa członkowskie, w celu zapewnienia jednolitej wykładni zasady lis pendens określonej w tej konwencji oraz w rozporządzeniu nr 44/2001.

48. Jednakże w przypadku gdyby ocena wykazała, że CMR nie zawiera uregulowań dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń

wyłączających stosowanie przepisów rozporządzenia, drugi aspekt tego pytania miałby charakter hipotetyczny. W takiej sytuacji bowiem zgodnie z art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 sąd niderlandzki nie miałby prawa ponownego badania właściwości sądu pochodzenia. W rezultacie brak byłoby podstaw do bliższego badania, czy dany sąd poprawnie zinterpretował określoną w art. 31 CMR zasadę lis pendens.

49. Niemniej jednak odpowiedzi na pytanie, czy CMR zawiera przepisy wyłączające stosowanie przepisów rozporządzenia dotyczących uznawania i wykonywania orzeczeń, można udzielić jedynie na podstawie wykładni. W rezultacie Trybunał musi zająć stanowisko w kwestii, czy on sam lub sądy krajowe mają obowiązek dokonania takiej wykładni. Będzie z tego wynikać, czy następnie Trybunał dokonuje wykładni CMR bezpośrednio, czy też może dokonać jedynie wykładni rozporządzenia pod kątem CMR.

1. Konwencja, której umawiającą się stroną jest Unia

50. Zgodnie z art. 267 TFUE (dawny art. 234 WE) Trybunał jest właściwy do orzekania o wykładni traktatów, aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem do aktów przyjętych przez instytucje należą także umowy międzynarodowe, których stroną Unia stała się zgodnie z procedurą określoną w art. 218 TFUE (dawny art. 300 WE). Takie umowy stanowią integralną część porządku prawnego Unii i w ramach tego porządku prawnego Trybunał jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wykładni tych umów [21].

51. Jednakże stroną CMR nie jest sama Unia, lecz jedynie państwa członkowskie, zatem nie można oprzeć kompetencji Trybunału do dokonania wykładni tej konwencji bezpośrednio na uczestnictwie Unii.

2. Analogia do umów mieszanych?

52. Wprawdzie CMR nie stanowi jednocześnie tak zwanej umowy mieszanej, którą ze względu na kompetencje podzielone dotyczące uregulowanej dziedziny zawarły zarówno państwa członkowskie, jak i Unia. Niemniej jednak sąd krajowy, nawiązując do

21 — Zobacz wyroki z dnia 30 kwietnia 1974 r. w sprawie 181/73 Haegeman, Rec. s. 449, pkt 2–6; z dnia 30 września 1987 r. w sprawie 12/86 Demirel, Rec. s. 3719, pkt 7; z dnia 10 stycznia 2006 r. w sprawie C-344/04 IATA i ELFAA, Zb.Orz. s. I-403, pkt 36; z dnia 3 czerwca 2008 r. w sprawie C-308/06 Intertanko, Zb.Orz. s. I-4057, pkt 53; z dnia 22 października 2009 r. w sprawie C-301/08 Bogiatzi, Zb.Orz. s. I-10185, pkt 23 i nast.

wyroku w sprawie Hermès [22], w przedmiocie wykładni porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności przemysłowej (TRIPS) rozważa istnienie analogii do kompetencji w zakresie dokonywania wykładni umów mieszanych.

53. Umowy mieszane uznawane są za umowy Unii, których wykładni Trybunał może dokonywać w każdym razie w zakresie objętym kompetencją Unii [23]. Jednakże nie zawsze możliwe jest łatwe dokonanie precyzyjnego rozdziału danych zakresów kompetencji. W swoim orzecznictwie w przedmiocie art. 50 TRIPS Trybunał uznał swoją właściwość w zakresie dokonywania wykładni tego postanowienia dotyczącego środków tymczasowej ochrony prawnej praw własności intelektualnej także wówczas, gdy w indywidualnej sprawie środki te mają być stosowane nie w celu ochrony wspólnotowego, lecz krajowego znaku towarowego [24]. W uzasadnieniu Trybunał przytoczył, że niezależnie od rodzaju danego znaku towarowego, w odniesieniu do realizacji art. 50 TRIPS zastosowanie znajdują te same przepisy prawa krajowego, zatem ich jednolita wykładnia może być pożądana [25].

54. Sąd krajowy zastanawia się nad kwestią, czy z powyższego orzecznictwa wynika, że Trybunał może dokonać interpretacji zasady lis pendens zawartej w CMR, mimo że nie jest ona określona w umowie, której stroną jest Unia. Jednocześnie może istnieć podobna potrzeba dokonania jednolitej wykładni art. 31 CMR i art. 27 rozporządzenia nr 44/2001.

55. W wyroku w sprawie Hermès Trybunał podkreślił, że wprawdzie Wspólnota ma oczywisty interes w tym, aby dany przepis, który znajduje zastosowanie zarówno do sytuacji należących do prawa krajowego, jak i do sytuacji należących do prawa wspólnotowego, interpretowany był w sposób jednolity niezależnie od przesłanek jego stosowania, by w przyszłości zapobiegać dokonywaniu odbiegających od siebie wykładni [26].

56. Jednakże z powyższego nie można wywieść zasady unijnej, jakoby wykładni zasady lis pendens określonej w CMR i w rozporządzeniu nr 44/2001 również należało dokonywać w sposób jednolity. W przypadku TRIPS chodzi bowiem o umowę, której stroną jest Unia. Jej postanowienia są realizowane przez prawo unijne, a zatem jej wykładnia jest istotna w rozpatrywanym kontekście.

22 — Wyrok z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-53/96 Hermès, Rec. s. I-3603.

23 — Zobacz wyroki: ww. w przypisie 21 w sprawie Haegeman, pkt 2–6; ww. w przypisie 21 w sprawie Demirel, pkt 7; ww. w przypisie 22 w sprawie Hermès, pkt 29; z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawach połączonych C-300/98 i C-392/98 Dior i in., Rec. s. I-11307, pkt 33; z dnia 30 maja 2006 r. w sprawie C-459/03 Komisja przeciwko Irlandii, Zb.Orz. s. I-4635, pkt 84.

24 — Wyroki: ww. w przypisie 22 w sprawie Hermès, pkt 32; ww. w przypisie 23 w sprawie Dior i in., pkt 47 i nast.

25 — Wyroki: ww. w przypisie 22 w sprawie Hermès, pkt 32; ww. w przypisie 23 w sprawie Dior i in., pkt 47 i nast.

26 — Wyżej wymieniony w przypisie 22 wyrok w sprawie Hermès, pkt 32.

57. Z kolei CMR i rozporządzenie nr 44/2001 stanowią różne akty prawa, które zgodnie z art. 71 rozporządzenia znajdują zastosowanie niezależnie od siebie: rozporządzenie nie narusza przepisów CMR dotyczących jurysdykcji. Z tego względu, w odróżnieniu od dziedziny uregulowanej TRIPS czy też prawem konkurencji [27], w przedmiocie dyskutowanego tu stosunku między rozporządzeniem nr 44/2001 i CMR nie dochodzi do zbiegu przepisów mających zastosowanie do sytuacji należących do prawa unijnego i przepisów mających zastosowanie do sytuacji nieobjętych zakresem prawa unijnego. W konsekwencji Unia nie ma porównywalnego interesu w dokonaniu jednolitej wykładni właściwych przepisów prawa, co mogłoby uzasadniać rozszerzenie zakresu kompetencji Trybunału do wykładni przepisów CMR.

3. Wykładnia umów, których stroną nie jest Unia

58. Zwykle umowy zawarte jedynie przez państwa członkowskie nie stają się integralną częścią porządku prawnego Unii i nie są dla niej wiążące [28]. W związku z tym do Trybunału co do zasady nie należy dokonywanie wykładni takich umów [29]. Niemniej jednak istnieje kilka kategorii, w odniesieniu do których Trybunał uznał swoją właściwość do dokonywania wykładni umów pomimo tego, że nie zostały one zawarte przez Unię (względnie dawniej przez Wspólnotę).

a) Kompetencja do dokonywania wykładni wynikająca z następstwa funkcjonalnego

59. W drodze wyjątku Trybunał uznał swoją kompetencję do dokonywania wykładni obowiązującego w tamtym czasie porozumienia GATT (zwanego dalej „GATT 1947") przed przystąpieniem dawnej Wspólnoty do WTO (Światowej Organizacji Handlu). Trybunał uzasadniał to w ten sposób, że Wspólnota, nie będąc sygnatariuszem porozumienia, przejęła obowiązki państw członkowskich wynikające z tego porozumienia. Odpowiednie kompetencje zostały przyznane Wspólnocie przez państwa członkowskie na podstawie art. 111 i 113 traktatu EWG. W szczególności na podstawie obowiązującego wówczas art. 114 traktatu EWG w późniejszym okresie Wspólnota zawarła w ramach GATT układy w sprawie taryf celnych i handlu „w imieniu Wspólnoty" [30].

27 — Zobacz w tym zakresie wyroki z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie C-217/05 Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, Zb.Orz. s. I-11987, pkt 20; z dnia 11 grudnia 2007 r. w sprawie C-280/06 Ente Tabacchi Italiani, Zb.Orz. s. I-10893, pkt 26.

28 — Zobacz podobnie wyroki z dnia 14 lipca 1994 r. w sprawie C-379/92 Peralta, Rec. s. I-3453, pkt 16; z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie C-188/07 Commune de Mesquer, Zb.Orz. s. I-4501, pkt 85, jak również pkt 84 opinii mojego autorstwa w tej sprawie, przedstawionej w dniu 13 marca 2008 r.

29 — Zobacz wyroki z dnia 27 listopada 1973 r. w sprawie 130/73 Vandeweghe, Rec. s. 1329, pkt 2; z dnia 2 sierpnia 1993 r. w sprawie C-158/91 Levy, Rec. s. I-4287, pkt 21; ww. w przypisie 28 w sprawie Peralta, pkt 16; ww. w przypisie 21 w sprawie Bogiatzi, pkt 24.

30 — Wyrok z dnia 12 grudnia 1972 r. w sprawie 21–24/72 International Fruit Company, Rec. s. 1219, pkt 15–18. Zobacz w tym zakresie również wyroki: ww. w przypisie 28 w sprawie Peralta, pkt 16; ww. w przypisie 21 w sprawie Intertanko i in., pkt 48; ww. w przypisie 27 w sprawie Commune de Mesquer, pkt 85; ww. w przypisie 21 w sprawie Bogiatzi, pkt 25.

60. Zgodnie z art. 81 ust. 2 lit. a) TFUE (dawny art. 65 WE) w zakresie międzynarodowego prawa postępowania cywilnego Unia posiada wprawdzie kompetencję do przyjmowania środków mających na celu zapewnienie wzajemnego uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych. Ponadto w swojej opinii 1/03 Trybunał stwierdził, że w międzyczasie w odniesieniu do zawierania umów międzynarodowych w tym zakresie Unia posiada kompetencję zewnętrzną o charakterze wyłącznym [31].

61. Jednakże CMR reguluje kwestie cywilnoprocesowe jedynie w sposób marginalny. Pierwszorzędne znaczenie mają uregulowania dotyczące umowy przewozu drogowego towarów. Nawet jeżeli Unia posiada w tym zakresie, przykładowo w oparciu o postanowienia dotyczące transportu (art. 90 i nast. TFUE) lub zbliżania ustawodawstw (art. 114 TFUE), kompetencję konkurencyjną, to nie wydaje się, że już w pełni skorzystała ona z tej kompetencji. Zatem już z tego względu nie można przyjąć następstwa funkcjonalnego Unii obejmującego kompetencje państw członkowskich przyznane im na podstawie CMR [32].

62. Ponadto jak przedstawiłam już w mojej opinii w sprawie Intertanko [33], wątpliwe jest – abstrahując od zakresu kompetencji Unii – czy samo istnienie odpowiednich kompetencji jest wystarczające do przyjęcia związania Unii międzynarodowymi zobowiązaniami państw członkowskich oraz związanych z nimi kompetencji Trybunału do dokonywania wykładni. W tym zakresie GATT stanowi przypadek szczególny, bowiem przejęcie kompetencji w dziedzinie polityki handlowej było uregulowane expressis verbis w dawnym traktacie EWG. Ponadto ze względu na istnienie rozwijającego się systemu handlu o zasięgu ogólnoświatowym zachodziła szczególna potrzeba przyjęcia następstwa funkcjonalnego.

63. Natomiast CMR stanowi umowę regulującą stosunki cywilnoprawne zawartą wyłącznie przez państwa członkowskie. Nie ma ona w tym zakresie podobnie ewolucyjnych cech, które są właściwe GATT.

64. W zakresie jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń również art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 sprzeciwia się wstąpieniu Unii w miejsce państw członkowskich jako strony konwencji szczególnej. Zgodnie z tym przepisem bowiem konwencje zawarte przez państwa członkowskie pozostają nienaruszone właśnie mimo podejmowania działań przez ustawodawcę unijnego.

31 — Opinia 1/03 z dnia 7 lutego 2006 r., Zb.Orz s. I-1145.

32 — Zobacz podobnie wyroki: ww. w przypisie 21 w sprawie Intertanko i in., pkt 49; ww. w przypisie 21 w sprawie Bogiatzi, pkt 33.

33 — Opinia z dnia 20 listopada 2007 r. w ww. w przypisie 21 sprawie Intertanko i in., pkt 40 i nast.

b) Kompetencja do dokonywania wykładni zwyczajowego prawa międzynarodowego wyrażonego w umowach międzynarodowych

65. Ponadto Trybunał dokonuje wykładni postanowień umów międzynarodowych, których Unia nie zawarła, w przypadku gdy są one wiążące dla Unii jako wyraz zwyczajowych norm powszechnego prawa międzynarodowego i z tego względu stanowią podstawę oceny ważności działań podjętych przez instytucje Unii [34]. Jednakże postanowieniom CMR nie przypisuje się takiego charakteru.

c) Kompetencja do dokonywania wykładni wynikająca z szczególnego przeniesienia kompetencji

66. Ponadto Trybunał jest właściwy do dokonywania wykładni umowy międzynarodowej mającej związek z przedmiotem traktatów, jeżeli umawiające się strony expressis verbis przyznają mu taką kompetencję. Jako przykład dla tej kategorii można przytoczyć protokoły w sprawie konwencji brukselskiej oraz europejskiej konwencji o prawie właściwym dla zobowiązań umownych [35].

67. Należy jednak zauważyć, że CMR nie przyznaje Trybunałowi kompetencji expressis verbis. Artykuł 47 CMR określa natomiast kompetencję do dokonywania wykładni postanowień CMR przez Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości. Kompetencja ta dotyczy oczywiście jedynie sporów między umawiającymi się stronami i nie wyklucza kompetencji sądów krajowych do dokonywania wykładni CMR w indywidualnym przypadku, tak jak i – w razie potrzeby – kompetencji Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

d) Kompetencja do dokonywania wykładni wynikająca z odesłania

68. Zgodnie z orzecznictwem Trybunał ma prawo dokonywania wykładni poszczególnych postanowień umów międzynarodowych, w przypadku gdy odsyłają do nich

34 — Wyroki: z dnia 24 listopada 1992 r. w sprawie C-286/90 Poulsen i Diva Navigation, Rec. s. I-6019, pkt 9 i nast.; z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie C-162/96 Racke, Rec. s. I-3655, pkt 45; ww. w przypisie 21 w sprawie Intertanko, pkt 51.

35 — Zobacz Protokół w sprawie wykładni przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych z dnia 27 września 1968 r., podpisany w Luksemburgu w dniu 3 czerwca 1971 r., Dz.U. 1975, L 204, s. 28, oraz Protokół pierwszy w sprawie wykładni przez Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich Konwencji o prawie właściwym dla zobowiązań umownych, otwartej do podpisu w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r., Dz.U. 1989, L 48, s. 1.

przepisy prawa unijnego [36] lub gdy prawo unijne przyjęto w celu realizacji postanowień umów międzynarodowych w obrębie Unii [37].

69. Niemniej jednak art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 nie można stawiać na równi z powyższymi przepisami odsyłającymi. Artykuł 71 odsyła wprawdzie do konwencji szczególnych zawartych przez państwa członkowskie, nie prowadzi to jednak do inkorporacji ich postanowień do prawa unijnego. Artykuł 71 ogranicza raczej zakres stosowania rozporządzenia w celu umożliwienia szerszego zakresu stosowania konwencji jako aktu przyjętego przez państwa członkowskie.

70. Natomiast sąd krajowy zdaje się rozważać inkorporację konwencji wymienionych w art. 71 rozporządzenia do tego rozporządzenia i nawiązuje jednocześnie do wniosku zawartego w sprawozdaniu przedstawionym przez Schlossera [38], iż przepisy jurysdykcyjne określone w konwencjach szczególnych co do zasady należy traktować jak przepisy jurysdykcyjne konwencji brukselskiej.

71. Jednak celem powyższego twierdzenia jest jedynie sprecyzowanie, że jurysdykcję określoną w konwencjach szczególnych należy traktować na równi z jurysdykcją określoną w konwencji brukselskiej. Jurysdykcja wynikająca z konwencji szczególnej nie może sprzeciwiać się uznaniu i wykonaniu orzeczenia w innym państwie członkowskim, nawet jeżeli wezwane państwo członkowskie nie jest stroną konwencji szczególnej [39].

72. Zatem z przytoczonego fragmentu sprawozdania przedstawionego przez P. Schlossera nie wynika, że wszystkie przepisy konwencji szczególnych zostałyby włączone do rozporządzenia nr 44/2001, a tym samym stałyby się prawem unijnym. Niewątpliwie sprzeciwiałoby się to brzmieniu art. 71, zgodnie z którym rozporządzenie *nie narusza* konwencji szczególnych.

36 — Zobacz przykładowo odesłania do Konwencji paryskiej o ochronie własności przemysłowej zawarte w rozporządzeniu Rady (WE) nr 40/94 z dnia 20 grudnia 1993 r. w sprawie wspólnotowego znaku towarowego, Dz.U. 1994, L 11, s. 1, Trybunał dokonał wykładni jej postanowień w wyroku z dnia 11 marca 2003 r. w sprawie C-40/01 Ansul, Rec. s. I-2439, pkt 32 i nast. Ponadto np. art. 11 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. L 338, s. 1, nawiązuje do procedury uzyskania powrotu dziecka zgodnie z Konwencją z dnia 25 października 1980 r. o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę.

37 — Wyroki z dnia 22 czerwca 1989 r. w sprawie 70/87 Fediol przeciwko Komisji, Rec. s. 1781, pkt 19; z dnia 7 maja 1991 r. w sprawie C-69/89 Nakajima przeciwko Radzie, Rec. s. I-2069, pkt 31.

38 — Wyżej wymienione w przypisie 18, pkt 240.

39 — Zobacz natomiast zastrzeżenie dotyczące uznania i wykonania orzeczenia, które zostało wydane tylko na podstawie obowiązującej w państwie pochodzenia zasady dotyczącej jurysdykcji przyjętej w art. 57 ust. 4 Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych zawartej w Lugano w dniu 16 września 1988 r., Dz.U. 1988, L 319, s. 9.

e) Wniosek częściowy

73. Jako wniosek częściowy należy zatem stwierdzić, że CMR nie stanowi konwencji międzynarodowej, która w najszerszym rozumieniu zostałaby włączona do prawa Unii Europejskiej. Z tego względu Trybunał nie jest właściwy do dokonania bezpośredniej wykładni tej konwencji, której stronami są państwa członkowskie.

4. Wykładnia art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w świetle postanowień CMR

74. Strony postępowania są tymczasem zgodne co do tego, że w ramach rozgraniczenia zakresu stosowania rozporządzenia nr 44/2001 i konwencji szczególnych zawartych przez państwa członkowskie Trybunał musi mieć prawo ustalania treści normatywnej odpowiednich konwencji.

75. W wyroku w sprawie Tatry [40] Trybunał zbadał w ramach art. 57 konwencji brukselskiej, przepisu poprzedzającego art. 71 rozporządzenia nr 44/2001, czy stosowanie wynikającej z art. 21 konwencji brukselskiej zasady lis pendens naruszyłoby międzynarodową konwencję w sprawie zajęcia (aresztu) statków morskich. Jednakże Trybunał nie uzasadnił, na jakiej podstawie przypisał on sobie prawo do wykładni powyższej konwencji międzynarodowej, której stronami są państwa członkowskie.

76. Rozważania Trybunału uważam w istocie za słuszne i podzielam stanowisko stron w niniejszym postępowaniu, że w ramach stosowania art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 Trybunał musi mieć prawo powzięcia wiedzy o treści konwencji w sprawach szczególnych zawartej przez państwa członkowskie. W przeciwnym razie nie byłby on w stanie określić zakresu stosowania rozporządzenia i zapewnić w ten sposób jednolitego stosowania prawa unijnego.

77. Jednakże w niniejszej sprawie nie chodzi o pierwotną wykładnię konwencji międzynarodowej zawartej przez państwa członkowskie, lecz o wykładnię art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w świetle stosowania postanowień takiej konwencji przez sąd krajowy. Zatem treść normatywna konwencji stanowi poniekąd prawne i faktyczne tło dla precyzującej wykładni prawa unijnego.

78. W niniejszej sprawie Trybunał znajduje się w podobnej sytuacji jak w postępowaniu w trybie prejudycjalnym poruszającym kwestię „zgodności" przepisu krajowego

40 — Wyżej wymieniony w przypisie 12, pkt 27.

z prawem unijnym. Wprawdzie w ramach takiego postępowania nie przysługuje mu kompetencja do wiążącego ustalenia treści przepisu krajowego, a następnie jego wyczerpującej oceny w oparciu o prawo unijne. Trybunał interpretuje raczej prawo unijne w świetle przepisu, który ma taką postać, jak konkretny przepis prawa krajowego.

79. Jednakże to, co prima facie zdaje się czystym formalizmem, jest prawnie uzasadnione. W ten sposób bowiem Trybunał działa w poszanowaniu pierwotnej kompetencji sądów krajowych w zakresie interpretacji prawa krajowego wraz z umowami międzynarodowymi zawartymi przez dane państwo członkowskie. Zatem sąd krajowy zachowuje prawo wyczerpującego badania prawa krajowego w świetle wykładni dokonanej przez Trybunał oraz zaniechania jego stosowania, w przypadku gdy jest ono sprzeczne z prawem unijnym.

80. Z powyższych uwag wynika w odniesieniu do kwestii interpretacji CMR, że Trybunał może wprawdzie zapoznać się z jej treścią w celu dokonania wykładni art. 71 rozporządzenia nr 44/2001. Niemniej jednak sądy krajowe nie są związane przyjętą przez Trybunał interpretacją mających zastosowanie postanowień CMR. Są one jednak zobowiązane do uwzględnienia wykładni art. 71 rozporządzenia, której Trybunał dokonał w oparciu o własną interpretację CMR.

81. Zaproponowana przeze mnie interpretacja podziału kompetencji między sądem krajowym a Trybunałem w ramach art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie wydanym w przedmiocie art. 351 TFUE (dawnego art. 307 WE).

82. Również ten przepis reguluje zbieg przepisów dotyczących zobowiązań państw członkowskich wynikających z zawartych wcześniej konwencji z prawem unijnym. W wyroku w sprawie Levy [41] Trybunał stwierdził w tym zakresie, że to nie do Trybunału w ramach postępowania w trybie prejudycjalnym, lecz do sądu krajowego należy stwierdzenie, jakie zobowiązania danego państwa członkowskiego wynikają z zawartej wcześniej umowy międzynarodowej, oraz wyznaczenie zakresu tych zobowiązań, tak aby można było ustalić, na ile zobowiązania te sprzeciwiają się stosowaniu danego uregulowania przyjętego przez dawną Wspólnotę.

41 — Wyżej wymieniony w przypisie 29 wyrok w sprawie Levy, pkt 21. W wyroku z dnia 18 listopada 2003 r. w sprawie C-216/01 Budějovický Budvar, Rec. s. I-13617, Trybunał zawarł wprawdzie obszerne rozważania w przedmiocie obowiązywania umowy dwustronnej (pkt 148 i nast.), następnie jednak sądowi krajowemu powierzył dokonanie wyczerpujących ustaleń również w tym zakresie (pkt 163).

83. W swoim orzecznictwie w przedmiocie art. 351 TFUE Trybunał określił ponadto obowiązek dokonywania w miarę możliwości zgodnej z prawem Unii wykładni umów zawartych wcześniej przez państwa członkowskie [42]. Należy zatem rozważyć, czy odpowiedni obowiązek zgodnej wykładni znajduje zastosowanie do zbiegu postanowień konwencji zawartej przez państwa członkowskie z przepisami rozporządzenia nr 44/2001, tak jak określone jest to w art. 71 rozporządzenia. Mogłoby to mieć znaczenie na przykład w odniesieniu do kwestii, czy wyrażoną w art. 31 zasadę lis pendens należy interpretować w zgodzie z art. 27 rozporządzenia nr 44/2001.

84. Jednakże różnie ukształtowane rozwiązanie ewentualnego zbiegu przepisów zawarte w art. 351 TFUE z jednej strony i w art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 z drugiej strony przemawia przeciwko przyjęciu obowiązku zgodnej wykładni w ramach art. 71 rozporządzenia.

85. W tym zakresie należy najpierw przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 351 TFUE nie znajduje zastosowania do stosunku między państwami członkowskimi [43]. Zatem w niniejszej sprawie, w której przepisy CMR mają znaleźć zastosowanie w postępowaniu dotyczącym dwóch państw członkowskich, postanowienie to nie ma bezpośredniego znaczenia.

86. Jednakże abstrahując od powyższych uwag, art. 351 TFUE nie miałby zastosowania także co do istoty. Intencją tego postanowienia jest to, że ostatecznie do państw członkowskich należy zapewnienie obowiązywania TUE i TFUE poprzez obowiązek usunięcia sprzecznych z traktatami zobowiązań wynikających z konwencji międzynarodowych, dopasowanie treści konwencji w zakresie prawnie dopuszczalnym lub w razie konieczności wypowiedzenie danej umowy międzynarodowej [44]. Wnioskując a maiore ad minus, w powyższym obowiązku zawiera się jednocześnie obowiązek zgodnej wykładni.

87. Sprzeczność między wynikającym z konwencji zobowiązaniem ciążącym na państwach członkowskich – w niniejszej sprawie z CMR – a przepisem prawa unijnego – w niniejszej sprawie rozporządzeniem nr 44/2001 – tak jak zakłada art. 351 TFUE, jest a priori wykluczona ze względu na ograniczenie zakresu stosowania rozporządzenia określone w art. 71. Przyjmując ten przepis, prawodawca świadomie utrzymał możliwość zbiegu przepisów rozporządzenia i zawartego w konwencjach lex specialis również w stosunkach między państwami członkowskimi,

42 — Zobacz wyrok w sprawie Budějovický Budvar, ww. w przypisie 41, pkt 169.

43 — Wyrok z dnia 4 lipca 2000 r. w sprawie C-84/98 Komisja przeciwko Portugalii, Rec. s. I-5215, pkt 58.

44 — Zobacz natomiast art. 59 i 60 wymienionego w przypisie 36 rozporządzenia nr 2201/2003, które w stosunkach między państwami członkowskimi przyznają pierwszeństwo niniejszemu rozporządzeniu przed konwencjami międzynarodowymi.

aby przyznać pierwszeństwo lex specialis [45]. W rezultacie nie ma potrzeby dopasowywania treści lub dokonywania zgodnej wykładni konwencji w celu uniknięcia, na tyle, na ile to możliwe, różnic z prawem Unii.

5. Wniosek w przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

88. W rezultacie na drugie pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć w ten sposób, że Trybunał nie jest właściwy do dokonywania wykładni CMR. Niemniej jednak do Trybunału należy interpretacja art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w odniesieniu do stosowania przez sąd krajowy tych przepisów CMR, które dotyczą zakresu stosowania rozporządzenia, i w tym kontekście zapoznanie się z treścią postanowień CMR.

D — *W przedmiocie trzeciego i czwartego pytania prejudycjalnego*

89. W trzecim pytaniu prejudycjalnym Hoge Raad zmierza do ustalenia, czy art. 31 ust. 3 i 4 CMR reguluje wykonalność w sposób niewyczerpujący, co prowadzi do możliwości jednoczesnego zastosowania odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 44/2001. Pytanie to należy poddać analizie jednocześnie z pytaniem czwartym, które konkretnie nawiązuje do badania jurysdykcji sądu państwa członkowskiego pochodzenia jako ewentualnej przesłanki wykonalności na mocy CMR.

90. Jednakże mając na uwadze odpowiedź na drugie pytanie prejudycjalne, niniejsze pytania należy przeredagować. Należy zatem zbadać, czy przepis taki jak art. 31 ust. 3 i 4 CMR należy uznać za przepis określający przesłanki uznania i wykonania orzeczeń w rozumieniu art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi zdanie pierwsze rozporządzenia nr 44/2001 w sposób niewyczerpujący, wskutek czego nadal znajdują zastosowanie odpowiednie przepisy rozporządzenia, a w szczególności wykluczają one badanie jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie w ramach postępowania egzekucyjnego.

91. Zgodnie z art. 31 ust. 3 CMR wykonalny wyrok wydany przez sąd jednego umawiającego się kraju jest wykonalny w każdym z innych umawiających się krajów natychmiast po dopełnieniu formalności wymaganych w zainteresowanym kraju. Artykuł 31 ust. 4 CMR precyzuje, do jakich wyroków

45 — Zobacz wyroki z dnia 22 września 1988 r. w sprawie 286/86 Deserbais, Rec. s. 4907, pkt 18; i ww. w przypisie 21 w sprawie Bogiatzi, pkt 19.

kończących postępowanie w sprawie stosuje się postanowienia ust. 3.

92. Ponadto art. 31 ust. 3 zdanie drugie CMR stanowi jako negatywną przesłankę, że dopełnienie formalności nie może obejmować „rewizji sprawy" („aucune revision de l'affaire"; „shall not permit the merits of the case to be re-opened").

93. Zatem powołane postanowienia CMR nie wydają się stanowić wyczerpującego uregulowania przesłanek wykonalności, lecz odsyłają w tym zakresie do przepisów krajowych. Jedynym obowiązkiem nałożonym na sąd stwierdzający wykonalność jest zaniechanie rewizji sprawy. Z uwagi na brak określenia w CMR dodatkowych odpowiednich obowiązków należy przyjąć, że odesłanie do „dopełnienia formalności" w państwie, w którym ma nastąpić wykonanie orzeczenia, odnosi się w pełnym zakresie do obowiązujących tam przepisów dotyczących uznania i wykonania zagranicznych orzeczeń sądowych, na przykład procedury udzielenia exequatur łącznie z wymaganym badaniem materialnoprawnych przesłanek wykonalności, takich jak zgodność podlegającego wykonaniu orzeczenia z ordre public.

94. Za powyższym stanowiskiem przemawia geneza konwencji. W czasie jej podpisania w 1956 r. było ogólnie przyjęte w niektórych umawiających się krajach, że w ramach uznania i wykonania dokonywano ponownego badania merytorycznego zagranicznych wyroków. W tym kontekście odesłanie do „dopełnienia formalności" należy postrzegać jako wskazówkę na czysto „formalny" charakter kontroli („contrôle de la régularité formelle"), bez dokonania – wyraźnie zakazanej w art. 31 ust. 3 zdanie drugie CMR – rewizji sprawy [46]. Zatem „dopełnienie formalności" w tym rozumieniu oznacza wszystkie przesłanki wykonania wynikające z prawa krajowego z wyjątkiem merytorycznej słuszności orzeczenia.

95. W rezultacie należy przyjąć, że uregulowania takie jak powołane przepisy CMR nie regulują przesłanek wykonania orzeczenia w sposób wyczerpujący. Zatem zgodnie z art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi zdanie pierwsze rozporządzenia nr 44/2001 odpowiednie przepisy nie sprzeciwiają się stosowaniu art. 38–52 rozporządzenia w odniesieniu do stosunku między państwami członkowskimi.

96. W zakresie, w jakim art. 31 CMR nawiązuje do przesłanek wykonania orzeczenia, odpowiednie uregulowania w każdym razie nie uwzględniają w sposób szczególny sytuacji

46 — R. Loewe, Erläuterungen zum Übereinkommen vom 19. Mai 1956 über den Beförderungsvertrag im internationalen Straßengüterverkehr (CMR), *European Transport Law* 11 (1976), 503, 583; H. Jesser-Huß, ww. w przypisie 7, art. 31 CMR, pkt 37.

przewozu drogowego towarów [47]. Również to przemawia przeciwko temu, aby przepisy rozporządzenia dotyczące uznania i wykonania miały mieć charakter drugorzędny.

97. Pozostaje zbadać, czy w odróżnieniu od art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2004 przepisy takie jak postanowienia CMR za niezbędną przesłankę wykonalności przyjmują ponowne badanie jurysdykcji sądu państwa członkowskiego pochodzenia.

98. Można spotkać się z powyższym poglądem powołującym się na związek między art. 31 ust. 3 a ust. 1 CMR. Pogląd ten przyjmuje, że ze względu na to, iż w art. 31 ust. 3 jest mowa o „sporze, przewidzianym w ustępie 1", przepis ten zakłada w sposób dorozumiany, że sąd stwierdzający wykonalność dokonuje ponownego badania określonej w ust. 1 jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie [48]. Na uzasadnienie takiej interpretacji powoływana jest konieczność ochrony strony przegrywającej przed zasadami dotyczącymi wykonalności określonymi w CMR, które uznawane są za zbyt daleko idące [49].

99. Jednakże z uwagi na brzmienie art. 31 ust. 1 CMR bardziej przekonująca wydaje się interpretacja, zgodnie z którą zawarte w art. 31 ust. 3 odesłanie do sporów w rozumieniu ust. 1 należy rozumieć jedynie jako odesłanie do określonych w ust. 1 „spor[ów], które wynikają z przewozów podlegających niniejszej konwencji" [50]. Ponadto ust. 1 reguluje tylko kwestię właściwości miejscowej i nie dotyczy niedopuszczalności kolejnej sprawy wniesionej mimo zawisłości sporu, o czym mowa w ust. 2.

100. Należy wobec tego stwierdzić, że przepisy CMR nie określają w sposób wiążący wymogu dokonania ponownego badania jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie. Jeżeli jednak przepisy krajowe dotyczące uznawania i wykonywania orzeczeń przewidują takie badanie, to CMR nie stoi temu na przeszkodzie.

101. Zgodnie z art. 35 ust. 3 rozporządzenia nr 44/2001 wykluczone jest ponowne badanie jurysdykcji w obrębie Unii Europejskiej. Stosowanie tego przepisu opartego na zasadzie favor executionis nie jest wyłączone na mocy art. 71 ust. 2 lit. b) rozporządzenia, bowiem brak jest innego przepisu, który w wyczerpujący sposób regulowałby kontekst niniejszej sprawy.

47 — Zobacz P. de Meij, *Samenloop EEX-verordening met bijzondere verdragen*, Deventer 2003, s. 251, 287.

48 — Zobacz w tym zakresie odesłania w: A. Messent, D.A. Glass, *Hill & Messent–CMR: Contracts for the International Carriage of Goods by Road*, 3rd ed., London 2000, pkt 10.48 oraz przypis 103.

49 — Zobacz odesłania w: H. Jesser-Huß, ww. w przypisie 7, art. 31 CMR, pkt 36 oraz przypisy 116, 117.

50 — Również podobny wniosek w: H. Jesser-Huß, ww. w przypisie 7, art. 31 CMR pkt 36.

102. W związku z tym na pytanie trzecie i czwarte należy odpowiedzieć, że przepisy takie jak art. 31 ust. 3 i 4 CMR nie stanowią wyczerpującego uregulowania przesłanek uznania i wykonania orzeczeń w rozumieniu art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi zdanie pierwsze rozporządzenia nr 44/2001, a w szczególności nie określają wymogu ponownego badania jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie, wskutek czego stosuje się odpowiednie przepisy rozporządzenia nr 44/2001.

E — *W przedmiocie piątego i szóstego pytania prejudycjalnego*

103. Z uwagi na odpowiedzi udzielone na pierwsze, drugie, trzecie i czwarte pytania prejudycjalne, pytania piąte i szóste, które zostały zadane jedynie posiłkowo, nie wymagają udzielenia odpowiedzi.

V — Wnioski

104. W świetle powyższych rozważań proponuję, by na pytania Hoge Raad Trybunał udzielił następującej odpowiedzi:

1. Artykuł 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że przepisy rozporządzenia dotyczące przesłanek uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych wydanych w innym państwie członkowskim ustępują pierwszeństwa odpowiednim postanowieniom konwencji szczególnej, której stroną jest państwo członkowskie pochodzenia oraz wezwane państwo członkowskie, jedynie w zakresie, w jakim postanowienia konwencji są wyczerpujące i mają wyłączne zastosowanie, wskutek czego sprzeciwiają się stosowaniu przepisów rozporządzenia.

2. Trybunał nie jest właściwy do dokonywania wykładni podpisanej w Genewie Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów z dnia 19 maja 1956 r. (CMR). Niemniej jednak do Trybunału należy interpretacja art. 71 rozporządzenia nr 44/2001 w odniesieniu do stosowania przez sąd krajowy tych przepisów CMR, które dotyczą zakresu stosowania rozporządzenia, i w tym kontekście zapoznanie się z treścią postanowień CMR.

3. Przepisy takie jak art. 31 ust. 3 i 4 CMR nie stanowią wyczerpującego uregulowania przesłanek uznania i wykonania orzeczeń w rozumieniu art. 71 ust. 2 lit. b) akapit drugi zdanie pierwsze rozporządzenia nr 44/2001, a w szczególności nie określają wymogu ponownego badania jurysdykcji sądu wydającego orzeczenie, wskutek czego stosuje się odpowiednie przepisy rozporządzenia nr 44/2001.